Pobre Wilson!

Fóu l'home que amb tot i fer la guerra demostrà esser el mes amic de la pau.

Prou el portaven com a senyera tots els aliàts, sobretot els francesos i els italiàns, precisament els mes duptosos en sentir dins l'ànima el fervor inmens que aparentment demostraven en favor del famosos XIV punts de son Missatge.

Punts baix quina égida se feu la Pau, i que tots els pobles abrassaren com un arc de Sant Martí que venia a finir les guerres, a acabar per sempre més l'opresió d'un poble feble per un que trovant-se amb mes acometivitat, amb mes éines de fer mal, amb mitjans criminals i deshonorants a l'hora, com les éines d'assessins i de pirates, els atacan, rampinyan, deshonran com feien els bandolers i fan are certes nacións sens ànima.

Catalunya, poble de lliberalitat mai trencada, d'honradesa en sa paraula mai negada, d'una fidelitat sens limits sempre demostrada fins al preu de perdre sa llibertat, va esser un dels que primer s'acostà a Wilson.

No es oblidat encara el famós Missatge que les entitats nacionalistes varen adressar-li, al mateix temps que l'hi era entregat el que portava mes de tres mil signatures dels voluntaris catalans que combatien baix les banderes franceses i catalanes.

Aquells Missatges entregats a ma del mateix Wilson per uns soldats catalans els primers com digué Rovira i Virgili que després del 1714 combatian com a catalans per la llibertat dels pobles i per paisans representants d'entitats ben catalanistes i republicanes, presidits per el malaguanyat Puig i Esteve.

Nosaltres potser eram encara massa romantics, en som, n'havem estat i serém un poble de idealitat i que creiem en l'honradesa dels altres, potser som benaventurats, peró som mes homes.

En cambi veiém els italians que han conservat en lloc de les poques virtuts de sos avantpassats, l'afany de rampinya i falsia d'ells. En nostre terra, en totes les del vol del nostre mar, recorden que al pàs de sos llegións, eren destruits pobles, civilitzacions, nacións, lo mateix era clavat en creu Indivil i Mandoni, que ho fou el Crist, es el poble que martiritzaven cristians, el que inventà la Inquisició.

No hi havia respecte per els tractats quan l'altre poble era menys fort i mes amic de la pau, que ho recordi Numancia entre altres.

Com no respectà despres el tractat que tenia amb Alemanya i Austria, girant-se contra elles quant les cregué aniquilades; fugint a la desbandada a Caporeto, necessitant perque els enemics no arrivessin a Roma l'auxili de soldats francesos i anglesos.

Com lligarian ells, si fossin capassos de pensar sens imposició del qui porta la vara de freixa, els XIV punts de Wilson i l'aniquilament i rampinya d'Etiopia feta amb mitjans interdits per la civilització i la dignitat dels homes?

Nosaltres tenim dret a dir-hi la nostre, ells mai han combatut per un ideal, la guerra gran, i aquesta han sigut per interesos, per pendre lo dels altres sens mirar en mitjans.

Nosaltres que meresquerem que en 8 de març de 1918 l'allavors Cónsol general dels Estats Units a Barcelona dediques una edició catalana del celebre document històric a LA NOBLE GENT CATALANA.

Nosaltres que combaterem per el dret i la raó dels pobles, tenim dret a dir uns quants mots dels que merces a la guerra gran, s'anexionaren el Tirol que no era de sa raça.

Ells continuaran com sempre han sigut, portant el dol alli on posen les plantes dels peus.

Nosaltres alli on anem portem el treball i la germanor, nostre terra no sent el deliri de fer sentir l'esclavatge als altres pobles.

Pobre Wilson, si vegés Etiopia sota les mans dels que deien defensar sos famosos XIV punts del celebre Missatge!

J. S. P.

—x—

IV Fira comercial de Mataró

En el passar dels dies han anat progressivament intensificant-se l'activitat en la secretaria del Comitè.

Promptament podran enviar-se els escaients cartells de propaganda de la IV Fira Comercial de la Ciutat, obra de l'artista mataroní Josep Maria Vicens, i que fou premiat en el concurs de cartells celebrat últimament.

Aquesta obra comercial i de propaganda que la ciutat tota porta a cap, ha merescut des dels seus inicis la simpatia i l'encoratjament de tots els estaments, i avui, en començar la nova energia per la IV Fira, ens veiem afectuosament correspostos pels nombrosos comerciants i industrials que volen adquirir dades de l'organització i característiques del nou certàmen d'enguany.

Per aquest motiu havem cregut oportú aclarir que, en interès a la resolució de ràpides consultes és convenient fer notar que si algun comerciant o industrial d'aci o de fora, li precisa concretar una determinada dada, pot dirigir-se per escrit a la secretaria del Comitè (Ajuntament), o bé per telèfon, i en aquest cas ha de demanar el "número 239", on serà degudament atès i li seran contestades totes les observacions que formulin.

El Comitè està actualment treballant per tal de què, juntament amb la celebració de la Fira Comercial, hi pugui coincidir un atractiu programa de festeigs que indubtablement ha de contribuir, com en altres anys anteriors, a mobilitzar nombrosos contingents de forasters de tota la comarca del Maresme, els quals, atrets per la bellesa i harmonia del conjunt del Certàmen, han d'ésser el marc adequat i expressiu del to popular i eminentment comarcal que ha adquirit des dels seus principis la Fira Comercial de Mataró.

SECCIO CATALANA

D'una conversa amb don Manuel Azaña

per Carles Rahola

Coneixiem ja feia alguns anys don Manuel Azaña. El coneixiem pels seus notables articles del setmanari "España", que ell dirigia; pels seus llibres sobre Valera —"Vida de don Juan Valera", llorejat amb el Premi Nacional de literatura l'any 1926; "Valera en Rusia", "La novela de Pepita Jiménez" i "Valera en Italia—; per la seva deliciosa traducció de "The Bible in Spain", de Borrow; per la cordialitat que sempre demostrà envers Catalnya i per la seva comprensió dels nostres problemes; per haver-lo sentit parlar, en fi, a les darreries del 1931, quan donà possessió, com a cap del Govern, al poble de Girona, de dos baluards l'enderrocament dels quals ha representat una important millora per a la ciutat. Però per l'agost del 1934 es presentà l'avinentesa de coneixe'l personalment. Azaña, des de Sant Hilari Sacalm, on prenia les aigües, va fer una excursió a Girona. Hom va convidar-lo a dinar en un típic hostal de l'altra banda del Ter, on serveixen unes saboroses anguiles, pescades allí mateix. Esperàvem el senyor Azaña en una de les avingudes de la Devesa solitària, i va aparèixer de sobte, al mig d'un petit estol de correligionaris, amics i admiradors. Presentacions; encaixades; aquella desorientació que sol causar un personatge que veiem per primera vegada, però amb el qual no hem parlat mai. Qui no s'ha sentit decebut, algun cop, en aquests casos? Espereu conèixer l'home que us haveu imaginat a través dels seus llibres, i us trobeu amb un vanitós o un "poseur" o un esperit vulgar que us desplauen. No hi ha aleshores cap relació entre l'home i l'obra. No és pas aquest el cas de don Manuel Azaña. De bell antuvi, és cert, va fer-nos la impressió d'un cavaller d'aspecte dur; però de seguida, a les primeres paraules, es mostrà afabilíssim. Teníem al davant nostre l'home de cultura i l'home de cor. Preludi encoratjador. El dinar va transcórrer, en aquell bell indret, voltat d'arbredes, deliciosament. Es pronunciaren, com és inevitable en aquests casos, uns mots d'oferiment. I el senyor Azaña, generós, sense fer-se pregar, regracià l'obsequi amb un discurs, dens i breu, de patriòtica afirmació republicana.

⁂

Aprofitàrem uns moments per a parlar amb don Manuel Azaña de temes d'història i de literatura. El senyor Azaña féu abans que tot un calurós elogi de la nostra terra, en la qual es trobava perfectament. Parlàrem de la guerra napoleònica; de les discòrdies civils del segle passat; dels lluitadors republicans; dels catalans que honoraren amb llur actuació la I República. El nostre illustre interlocutor demostrava, amb les seves paraules justes, un coneixement pregon de fets i personatges que han tingut una influència decisiva en la nostra història moderna. La conversa, amablement descabdellada, era plaent i profitosa. No ens hauriem cansat de sentir-lo. De vegades, en aquestes converses ràpides, hi ha improvisacions que valen per la millor de les conferències. I és sempre una íntima satisfacció de poder constatar coincidències en la manera de jutjar un esdeveniment o de situar una figura en el veritable lloc que li pertoca.

⁂

"La Biblia en España" fou un altre tema de la nostra conversa. El senyor Azaña traduí aquesta obra amb amor. Es veu que el protagonista, que és el propi autor, Borrow, "Don Jorgito el inglés", com li deien a Madrid, va captivar-lo, i que les seves facècies i aventures li feien molta gràcia. Però, a més a més, viu en aquelles pàgines plenes de color i d'ambient l'Espanya, pintoresca i tràgica, de l'època. Amb aquests antecedents, la tasca del traductor havia d'ésser una delectança. La "nota preliminar" que encapçala l'obra és ensems una biografia de Borrow i un estudi del seu famós llibre. "Els homes i les terres d'Espanya —remarca el traductor— constitueixen no sols una decoració de fons, sorprenent pel relleu i el color, sinó també l'ambient en què es mou i respira un personatge extraordinari, un poc diferent de Borrow, però que és el mateix Borrow despullat de tota vulgaritat i flaquesa, elevat a la categoria d'un semidéu." Borrow sofrí persecucions i fou encarcerat per haver difós a Espanya la Bíblia sense notes, impresa a l'estranger. I es donà el cas que els espanyols liberals d'aquell temps (1835-1840) no el defensaren. El mateix Mendizábal, al qual demanà permís per a imprimir el Testament, va dir-li, per tota resposta: "Si ens portessiu canons, si ens portéssiu pólvora, si ens portéssiu diners per a acabar amb els carlins!" La més cruel de les guerres —guerra entre germans, esdevinguts feres—, assolava Espanya, i aquesta era la principal preocupació dels governants, que negligien altres problemes fonamentals. "Borrow pugnava —afegeix el traductor— per un mínim d'hospitalitat i de llibertat, sense les quals els homes en societat són com feres; i això està sempre bé, es faci com sigui".

El senyor Azaña va dir-nos que es proposava fer una segona edició de "La Biblia en España", amb gravats d'època, i que ja tenia alguns materials preparats. "Tot això, és clar, si tinc temps", afegí amb illusió. Una de les coses que, si no recordem malament, li feia cert esglai, era la correcció de proves. Recordàrem les exigències d'Anatole France, que necessitava corregir unes quantes proves dels seus llibres, i mai no n'estava content. Poques setmanes després d'aquesta conversa, ràpidament represa al cap de dos dies davant la badia de Roses, s'esdevenien els fets del 6 d'octubre, arran dels quals sofrí el senyor Azaña una persecució injusta, gràcies a la qual posseïm, si no l'edició illustrada de la millor obra de Borrow, un altre llibre documental i alliçonador: "Mi rebelión en Barcelona".

⁂

Ara don Manuel Azaña, el biògraf de l'admirat don Joan Valera, el traductor de Borrow, l'autor de la magnífica novella "El jardín de los frailes", ha estat elegit per a la suprema magistratura de l'Estat. Dies enrera ens preguntàvem íntimament, amb certa inquietud: la seva designació, ¿és un bé? ¿Es un mal?... ¿Hauria estat un bon president de la República francesa, posem per cas, un home com Georges Clemenceau, abans d'haver fet la seva obra i d'haver forjat la victòria?... Una cosa ens sembla indubtable: i és que, cap de Govern o president, el senyor Azaña és home de prou energia i enteresa per a complir, amb una estricta fidelitat a la Constitució i per damunt dels partits i opinions, els seus deures envers Espanya, en circumstàncies singularment difícils per a tots els pobles.

Nosaltres, com a catalans i com a espanyols, fem els millors vots per tal què la seva presidència assenyali una etapa ascendent per a totes les nacionalitats ibèriques i deixi en el seu esperit prou optimisme —aquell optimisme amb què ens parlava un dia— per a emprendre la nova edició de "La Biblia en España" i escriure els altres llibres que hem d'esperar de la seva alta mentalitat.

Poesia premiada amb el primer accèssit a la Flor Natural dels ultims Jocs Florals

VENT DE MARÇ

Lema: Batec d'ales d'esperança.

Vent de març, bandera blanca
de polsines pel camí,
que fas sondrollar la branca
i l'ajudes a florir.

Vent de març, caricia freda
que ens avives els sentits
i ets un frissament de seda
quan els arbres són florits.

Vent de març! la vinya brota
i insinua la intenció
del vi que omplirà la bota
que somnia en un recó.

Duus les ànsies camperoles
del bon temps que ve suau
i t'emportes les violes
com clapetes de cel blau.

Ara el cirerer somnia
que sent rebrotar la sang
i s'estremeix d'alegria
en veure's vestit de blanc.

El blat guixona i s'estira
a cada ruixat que fa
i s'alça un poc per si ovira
el bon temps que el farà pa.

Tremola la masovera
que ara traspassa el portal
i en arribar en mig de l'era
el vent li alça el davantal.

La pubilla solitària
té un posat de llanguiment
i mormola una pregària
per si porta amors el vent.

Vent de març, ara insinua
tota cosa la intenció,
car la branca encara és nua,
però esclata el branquilló.

Sobre el camp la masovera
reb del març tot el revolt;
prò pressent la primavera
i es sent el pit ple de sol.

Res no hi fa la calabruixa,
ni el tro, ni el ruixat mesquí,
que és el març marçot que ruixa
les violes del camí.

I prepara les poncelles
del roser que riu content,
sota un bellugueig d'estrelles
que tremolen amb el vent.

Cada gota que s'esberla
bellugueja el brot que cruix
i salta com una perla
cada gra de calabruix.

Vent de març, mà que ens atança
l'alegria floreixent,
batec d'ales d'esperança
cor-oberta com el vent,

Pels camins l'herba menuda
estira un poquet els brins
i els brots de menta i de ruda
s'omplen de caragolins.

Vent de març, joia silvestre
que tens el líric rampell
de fer blincar a la finestra
l'estel del primer clavell.

I fas sentir esgarrifança
al cor de la joventut
i estens núvols d'oblidança
per l'hivern que fuig vençut.

Vent de març, omple'ns les venes
d'inquietuds i de neguits
i porta'ns hores serenes
de sol i de brots florits.

Esbulla'ns ben bé la testa
i esbatana'ns el portal,
que ens arribi la gran festa
d'aquell sol primaveral.

Alça una bandera ardida
de polsines i cançons
i omplena'ns tota la vida
d'un florir d'illusions.

SALVADOR PERARNAU

—o—

LLIBRES A REMARCAR

—★—

"Amb el bec o amb les dents", de Joan Oller i Rabassa

El mateix dia de la Festa del Llibre vàrem començar a llegir-lo. Des del primer moment ens va interessar en gran manera; tan va ésser aixi que dos dies més tard ja havíem acabat la seva lectura; bé prou ens en recordem!

Era un vespre, en havent sopat, que vàrem tancar-nos en el nostre despatx. Portàvem llegit mig llibre aproximadament i tenim interès en veure com l'autor descapdellava el tema de l'obra i com hi feia moure els personatges; a l'aixecar el cap, després de tombar l'última pàgina, ja eren altes hores de la nit. Tot era quietut; pels vidres del balcó es veia la claror sumorta d'un fanal no llunyà, i no es sentia altra remor que la dels arbres, moguts per l'airet precursor de la matinada, dels jardins del voltant.

La lectura de la novella de l'Oller i Rabassa ens havia deixat impressionats. L'autor toca un tema i fa jugar uns personatges tan bon trets de la vida real, que demostra l'estudi psicològic i social que n'ha fet, i ve a confirmar les seves dots de novellista d'ambient i de pintura de casa nostra, ja reixides en les seves anteriors produccions, com "Quan mataven pels carrers" i "La barca d'Isis", superades, però, en "Amb el bec o amb les dents", sense necessitar de guaitar cap a l'estranger, com fan altres autors nostres.

Teníem el llibre tancat, i els nostres ulls no el deixen. La usura!, de quants i quants estralls no és ella responsable!, i quants i quants individus poc escrupulosos no s'han enriquit a costa de la sang i la misèria dels altres! L'autor hi pinta amb forta pinzellada de caràcter cada un dels seus personatges, però nosaltres no enteniem prou, hauriem volgut entrar més en el fons dels seus secrets, de les seves mossades i picotades.

Fou en aquells moments quan sentirem com un lleuger pessigolleig darrera de l'orella. Ens girem amb vivesa, i ens trobem amb un petit personatge, que sentat en el respatller del nostre sillló, amb una cara d'espadatxi, i tot rien, ens contemplaba.

—Qui ets tu? Què hi fas aquí?

—No em coneixes?... Soc Puck; el follet Puck... Bé prou que Shakespeare i Rudyard-Kipling, entre altres, n'han parlat de les meves facècies!... Més soc un bon follet.

—I bé, què vols?

Qué vui?... Tú, què vols, que t'estàs trencant el cap amb el que has llegit d'aquest llibre? —i amb la seva remenuda mà em senyalà el llibre de l'Ollé—. No en tens prou amb la vida que l'autor ha donat a tots aquests personatges de ficció?

Efectivament, nosaltres en aquells moments ens trobavem intrigats per a conèixer més a fons la vida íntima de tants i tants d'usurers que xuclen la sang dels desgraciats que cauen a les seves grapes, un tros de la vida dels quals tan magistralment ens descriu en Joan Oller en el llibre; hi ha tans "Farriols" i "Riuporta" en la realitat!; corbs i ratolins de totes les èpoques, doncs per més que la República hagi declarat delicte la usura en el seu Códic Penal, continuen treballant des de l'ombra, sempre buscant la manera d'encubrir les seves usurpacions.

Puck, que no havia estat quiet un sol moment mentre nosaltres ens feiem aquestes consideracions, saltà lleuger al damunt de la taula i, obrint la novella "Amb el bec o amb les dents", començà, a estirades i empentes, fer-ne sortir uns diminuts personatges, que no eren altres que els que l'autor ens fa viure en l'obra. Els uns sortien indiferents, els altres rondinant, i els més com esporuguits, i cadascú procurava installar-se tan bon punt Puck els deixava lliures, on poguer-se amagar o trobar-se amb més comoditat. Així veiérem que mentre Farriols, malcarat, i Riuporta, tot hipocresia, procuraven dissimular-se entre uns llibres dels prestatxes, Tapioles i el carnicer de Sants, s'ajeien sobre els coixins del sofà, l'un llàs, com si li faltés vida; l'altre, mandrós, tarallejant una cançó de bordeli.

—I bé, aquí els tens — digué Puck — tots aquests usurers i corredors d'usurers. Mira-t'els, no tenen altre preocupació que buscar combinacions per a espoliar les víctimes que cauen en llurs mans!

Tots els alludits continuaren callats, els ms acotaren la testa tot confosos, els e'tres miraven de reüll, amb rancúnia mal dissimulada.

—Vós, us dieu Farriols en la novella —férem nosaltres—; però en la realitat teniu molts noms, us presenten amb molts aspectes. També us co-